

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۵۸ تازه به دوران رسیده!

۵۸ مشکلات شیوخ دبی

۶۳ پایان دوران غذای ارزان قیمت

۶۴ جنگجویان متحد آمریکا، علیه آمریکا

۶۴ افزایش قیمت نفت

۶۵ تحولات اقتصادی

۶۶ تحولات سیاسی

۶۶ طرح ماه



توقف توازن منطقه‌ای در ژاپن

پیشرفت شهر، پسرفت روستا

توسعه منطقه‌ای ژاپن که روزی الگوی بین‌المللی بود، امروز بحث‌های داغ جدیدی را موجب شده است.

برنامه گسترش شعبه‌های فروشگاه‌های زنجیره‌ای بزرگ کشور ژاپن در حومه‌ها باعث شده تقریباً نیمی از واحدهای خرده‌فروشی در مراکز شهرهای این کشور تعطیل شوند. در کنار متروکه شدن مراکز شهرهای بزرگ، بسیاری از متخصصان و حتی مردم عادی معتقدند ساخت فروشگاه‌های زنجیره‌ای بزرگ در مناطق روستایی، آخرین میخ‌های تابوت اقتصاد شهرهای کوچک این مناطق را خواهند کوبید! یک شرکت بزرگ در توکیو، ساخت فروشگاه‌های عظیمی را در مناطق روستایی کشور آغاز کرده است.

یکی از اعضای اتاق بازرگانی شهر کوچک و روستایی "نوشیرو" می‌گوید: ما قصد درگیری با فروشگاه‌های زنجیره‌ای و انحصاری را نداریم، اما آنچه که اتفاق می‌افتد باعث نگرانی است. توکیو در حال بلعیدن همه چیز است و ما را هم از نظر دور نگه نداشته است.

گفتنی است، اقتصاد ۴/۷ تریلیون دلاری ژاپن در پنج و نیم سال گذشته رشد مداوم و مطلوبی داشته است. مناطق شهری و پرجمعیتی چون توکیو و ناگویا که شرکت‌های بزرگ خودروسازی در آنها واقع‌اند، با سرعت خارق‌العاده‌ای به سمت رشد و توسعه در حرکت هستند و آسمان خراش‌های رنگارنگ و بلند، در تمام نقاط این شهرها سر به فلک کشیده‌اند که پویایی اقتصاد این مناطق را بیش از پیش نمایان می‌سازند.

در مقابل، وضع شهرهای کوچک روستایی به گونه دیگری است. منطقه‌ای چون آکیتا، در مناطق کوهستانی شمال ژاپن که شهر کوچک نوشیرو در آن قرار دارد، به شهری مرده با کارخانه‌های تعطیل و مغازه‌های بسته تبدیل شده است - جایی که به دلیل مهاجرات جوانان به شهرهای بزرگی چون توکیو، امروزه فقط خوابگاه سالمندانی ساکت و آرام به حساب می‌آید.

هراس آن است که با افزایش فاصله طبقاتی و جغرافیایی در ژاپن، اقشار بازنده و برنده این کشور از هم جدا شوند. در حال حاضر این کشور را می‌توان به دو بخش مجزا تقسیم کرد: شهرهای پیشرفته با اقتصادی پویا، و مناطق روستایی و حاشیه‌ای فقیر و بی‌آینده! این دوگانگی، نگرانی‌های زیادی را برای مسئولان و سیاست‌مداران به وجود آورده است.

بسیاری از تحلیلگران، این فاصله طبقاتی و جغرافیایی را به زمانی نسبت می‌دهند که دولت‌مردان این کشور به پیروی از نسخه آزادسازی اقتصادی در دهه ۱۹۹۰ و برای خروج از یک دهه رکود، دست به اصلاحات زدند. این گروه از تحلیلگران معتقدند که سیاست‌های جدید اقتصادی و ضد رکود این کشور موجب شد که مهمترین دستاورد ژاپن بعد از جنگ جهانی دوم - یعنی جامعه‌ای متعادل و در یک سطح - را از بین ببرد. این سیاست‌ها حتی یکی از ارکان مهم ثبات سیاسی ژاپن، یعنی حمایت سرسختانه مردم روستایی و حومه‌نشین از حزب لیبرال دمکرات

(LDP) را زیر سؤال برده است.

تحولات شدید مذکور زمانی به وقوع پیوستند که دولت این کشور بعد از یک دوره رکود طولانی تصمیم گرفت تمام ارکان و سیاست‌های اقتصادی کشور، از بانک‌ها و بیمه‌ها گرفته تا فروشگاه‌ها را آرام ولی به طور پایدار، تغییر دهد. همانند چیزی که امروزه در نوشیرو می‌بینیم، قانون منع ساخت فروشگاه‌های بسیار بزرگ در شهرهای کوچک و مناطق روستایی، برداشته شد - تصمیمی که بیشتر به فشار خارجی‌ها برای اجازه ساخت فروشگاه‌های زنجیره‌ای بین‌المللی در این مناطق دست نخورده برمی‌گردد.

کالاهای چینی

بعد از باز شدن بیشتر درهای اقتصاد ژاپن به روی خارجی‌ها و ورود محصولات ارزان قیمت چینی و سایر کشورهای منطقه به مناطق روستایی، اقتصاد غیرشهری و روستایی ژاپن باز هم بیشتر صدمه دید اقتصادی که هنوز هم با شدت به تولیدات کارخانه‌ای داخلی وابسته است.

اما این پایان ماجرا نبود. مناطق روستایی و غیرشهری ژاپن در اوایل دهه ۲۰۰۰ بار دیگر با تلاش جونیچرو کویزومی، نخست‌وزیر وقت، برای بازتر کردن دست شرکت‌های خصوصی و کوچکتر کردن دولت، ضربات سهمگینی بر پیکره خود احساس کردند.

تنها در آکیتا، هزاران شغل به دلیل قطع پروژه‌های عمومی دولتی از بین رفتند - پروژه‌هایی که در راستای هزینه‌کرد بخشی از مالیات‌های دریافتی پایتخت نشینان در شهرهای کوچکتر و متعادل‌تر کردن توسعه اقتصادی صورت می‌پذیرفتند.

به این ترتیب، سختی‌های اقتصادی در این مناطق به حدی رسید که نارضایتی مردم به عرصه سیاست ملی نیز کشیده شد. همین موضوع باعث شد مردم خشمگین، ضربه سنگینی در انتخابات مجلس اعیان بر پیکر حزب لیبرال دمکرات وارد سازند. این

دبی و کارگران مهاجر

مشکلات شیوخ دبی

کارگران بخش ساخت و ساز در دبی، از وضعیت خود ناراضی هستند.



در حومه شهر دبی، مرکز تجاری کشور امارات عربی متحده، می‌توانید آسمان خراش‌های نیمه‌تمامی را ببینید که از زمین سر برآورده‌اند و هر روز نیز بر تعداد آنها افزوده می‌شود. همه آنچه دیده می‌شود در راستای اولویت برنامه‌های دولت این شهر است: پیشرفت و پیشرفت. اما در روز ۲۸ اکتبر، هزاران نفر از کارگران بخش ساخت و ساز، به مدت دو روز تحصن کردند و در تظاهراتی، با سنگ‌پرانی به سمت خودروهایی پلیس، خواستار افزایش دستمزدهای خود شدند. در روز اول نوامبر هم اتفاق مشابهی صورت گرفت.

گفتنی است، این تحصن‌ها در ادامه وقایع مشابه در تابستان گذشته صورت گرفته است. مورد دیگر هم در ماه مارس که اعتراضات گسترده باعث بسته شدن یکی از اتوبان‌های اصلی این شهر شد و دفاتر برج نیمه تمام دبی - که با پایان آن در سال ۲۰۰۸ به بزرگترین برج دنیا تبدیل خواهد شد - غارت شدند.

البته هدف تحصن‌های جدید با تظاهرات قبلی تفاوت‌هایی دارد. در تظاهرات قبلی، کارگران خواهان بهبود شرایط کاری خود بودند، اما این بار، افزایش دستمزدها را مطالبه می‌کردند. بیشتر کارگران با شرکت‌های استخدامی و تأمین نیروی انسانی، قراردادهای ثابتی دارند که با افزایش تورم و گرانی در این شهر، حقوقشان همچنان ثابت مانده است.

ارقام رسمی، نرخ تورم در دبی را ۹ تا ۱۰ درصد و دلیل آن را عمدتاً کمبود مسکن و تقاضای بالا برای آن اعلام کرده‌اند. ولی متخصصان، نرخ تورم واقعی را بیشتر از این عدد می‌دانند. لازم به ذکر است که کاهش ارزش دلار هم باعث افزایش فشار بر کارگران شده است. ارزش درهم امارات که به شدت به دلار وابسته است، با کاهش مواجه بوده و از سوی دیگر، با افزایش ارزش روپیه در برابر دلار، ارزش پول‌های ارسالی کارگران هندی برای خانواده‌های خود در هند کاهش یافته است. در مقابل، رشد اقتصادی بالای هند و بهبود شرایط کاری در این کشور نیز باعث شده تا کارگران بیشتر تمایل داشته باشند به کشورشان بازگردند. برنامه

کنش‌های روستایی باعث می‌شوند روند آزادسازی اقتصاد و واردات متوقف شده و یا جهت خود را تغییر دهد؛ در واکنشی سریع، دولت ژاپن محدودیت‌هایی برای فروشگاه‌های بزرگ در نظر گرفته است و بسیاری از مردم در مناطق روستایی نیز خواستار اجرای پروژه‌های دولتی و عمومی بیشتری هستند. اما بسیاری دیگر از مردم و صاحبان در توکیو و آکیتا معتقدند کسری بودجه بالای ژاپن مانع از آن می‌شود که این کشور بار دیگر بتواند به روش‌ها و قوانین قدیمی خود بازگردد و در مقابل، پیشنهاد می‌دهند آزادسازی اقتصاد باید با سرعت بیشتری ادامه یابد. آنها به افزایش درآمد سرانه روستاها و رفاه اقتصادی و اجتماعی کشاورزان استناد می‌کنند.

با وجود این بحث‌ها و اختلاف نظرها، برخی از تحلیلگران معتقدند ژاپن پا در مسیری می‌گذارد که به بن بست سیاسی برای این کشور می‌انجامد، زیرا دولت‌های کنونی و آینده ژاپن، سیاست مشخصی را برنخواهند گزید. ■

نارضایتی‌ها به حزب مخالف دولت یعنی حزب دمکرات، فرصتی طلایی داده، حزبی که برطرف کردن مشکلات اقتصاد کشور و دستیابی به توازن منطقه‌ای را کانون مبارزات انتخاباتی خود قرار داده است.

اما دلیل هر چه باشد، آمارهای دولتی نیز این رشد فاصله طبقاتی - جغرافیایی را نشان می‌دهند. در یک دهه گذشته، اقتصاد توکیو ۶/۹ درصد رشد کرده است. قیمت زمین و مسکن به حدی در پایتخت گران شده که همگی نگران حساب جدیدی در این بازار هستند. جمعیت شهری با ۹۰۰ هزار نفر افزایش به ۱۲/۷ میلیون نفر رسیده و این در حالی است که جمعیت کلی ژاپن ثابت مانده است. اما در مقابل، هم اقتصاد منطقه آکیتا و هم جمعیت آن، در یک دهه گذشته ۷ درصد کاهش یافته‌اند و از ۱۵ سال پیش تاکنون، قیمت زمین و مسکن کاهش داشته است. میانگین درآمد سالانه مردم این منطقه نیز به ۲/۳ میلیون یین (۲۰ هزار دلار)، یعنی در حدود نصف سرانه توکیو، رسیده است. اما سؤال مهم اینجا است که آیا این چنین نتایج و

منبع مالی جدید دنیا

تازه به دوران رسیده!

در سال‌های آینده، چین به بزرگترین تأمین کننده منابع مالی جهان تبدیل خواهد شد.

تحلیلگران معتقدند، چین که هم اکنون بزرگترین تولیدکننده کالاهای کارخانه‌ای

(صنعتی) در دنیا است، به زودی با اصلاحاتی که در بازارهای مالی خود انجام می‌دهد، به بزرگترین تأمین کننده منابع مالی دنیا نیز تبدیل خواهد شد. البته اگر این اصلاحات برای برداشتن موانع توسعه بازارهای پول و سرمایه سریع‌ترین اقتصاد دنیا به خوبی اجرا نشوند، ثمربخش نخواهند بود.

شرکت‌های سرمایه‌گذاری خارجی می‌توانند از آغاز سال جاری میلادی به بعد تا ۳۰ میلیارد دلار در اوراق بهادار این کشور سرمایه‌گذاری کنند. این رقم اکنون ۱۰ میلیارد دلار است.

از سوی دیگر، بازار اوراق بدهی داخلی چین در حال حاضر به دو بخش تقسیم شده است: بازار بین بانکی و بازارهای اوراق بهادار شانگهای و شینزن. این بازار

توسط سه ارگان شامل کمیسیون نظارتی اوراق بهادار چین، بانک (مرکزی) خلق چین و کمیسیون ملی توسعه و اصلاحات، هدایت و بازرسی می‌شود.

از سوی دیگر، برای توسعه بازار اوراق بدهی چین به یک عامل دیگر یعنی اجرای قانون جدید ورشکستگی شرکت‌ها نیاز است. اما هم اکنون، بازار اوراق بدهی این کشور با سهم ۷۲/۴ درصدی توسط انتشار اوراق بهادار بدهی دولتی قبضه شده و شرکت‌های بخش خصوصی نقش کم‌رنگی در این بازار دارند. در دسترس نبودن بازار بدهی سرمایه در محیط اوراق بهادار این کشور موجب شده شرکت‌های خصوصی به بانک‌ها رجوع کنند که توان تأمین مالی آنها را ندارند.

این مشکلات ممکن است تبدیل شدن چین به یک غول جدید مالی را به تعویق بیندازد. ■



یکی از متخصصان بورس لندن می‌گوید: "چین که هم اکنون بزرگترین تولیدکننده کالاهای ارزان قیمت دنیا است، در آینده نیز می‌تواند به منبع اصلی منابع مالی جهان تبدیل شود." وی می‌افزاید: بازار سهام شانگهای، به عنوان بزرگترین بورس آسیا (به استثنای ژاپن) به زودی پذیرش سهام شرکت‌های خارجی را آغاز می‌کند زیرا توسعه این بازار امروزه بیشتر به جای تکیه بر سهام داران خرد، بر عهده نهادهای بزرگ سرمایه‌گذاری است. شاخص اصلی سهام بورس چین (SSEC) در سال ۲۰۰۷ به دلیل رشد سود شرکت‌های چینی، بیش از دو برابر شد. از سوی دیگر، به لحاظ ارزش، بورس شانگهای به ششمین بازار اوراق بهادار بزرگ دنیا تبدیل شده است.

بر اساس برنامه‌های جدید دولت چین،